

552/1991 Sb.

ZÁKON
České národní rady

ze dne 6. prosince 1991

o státní kontrole

Změna: 166/1993 Sb.
Změna: 148/1998 Sb.
Změna: 132/2000 Sb.
Změna: 274/2003 Sb.
Změna: 392/2005 Sb.
Změna: 501/2004 Sb., 413/2005 Sb.
Změna: 230/2006 Sb.

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ

Základní ustanovení

§ 1

Zákon upravuje výkon státní kontroly v České republice.

§ 2

Státní kontrolu ve smyslu tohoto zákona vykonávají:

- a) zrušeno
- b) ministerstva a jiné ústřední správní úřady v rozsahu stanoveném zvláštními zákony,
- c) místní orgány státní správy a orgány územní samosprávy, pokud vykonávají státní správu v rozsahu stanoveném zvláštními zákony,
- d) ostatní orgány státní správy, do jejichž působnosti náleží specializovaná kontrola, odborný dozor nebo inspekce podle zvláštních předpisů, 1) (dále jen "kontrolní orgány").

§ 3

(1) Státní kontrolou se pro účely tohoto zákona rozumí kontrolní činnost orgánů uvedených v § 2 tohoto zákona zaměřená na hospodaření s finančními a hmotnými prostředky České republiky a plnění povinností vyplývajících z obecně závazných právních předpisů nebo uložených na základě těchto předpisů.

(2) Za státní kontrolu podle tohoto zákona se nepovažuje kontrola vykonávaná v rámci vztahu nadřízenosti a podřízenosti.

§ 4

Kontrole podle tohoto zákona nepodléhají soudy, prokuratura a státní notářství, s výjimkou hospodaření těchto orgánů s finančními a hmotnými prostředky České republiky, rozhodovací činnost orgánů státní správy a řízení jim předcházející, výkon působnosti ozbrojených bezpečnostních sborů a Sboru nápravné výchovy České republiky vykonávané podle zvláštních předpisů.

ČÁST DRUHÁ

zrušena

§ 5

zrušen

§ 6

zrušen

§ 7

zrušen

ČÁST TŘETÍ

Základní pravidla kontrolní činnosti (Kontrolní řád)

§ 8

(1) Tímto kontrolním řádem se řídí postup při výkonu kontroly a vztahy mezi kontrolními orgány uvedenými v § 2 tohoto zákona a kontrolovanými orgány, právníckými a fyzickými osobami (dále jen "kontrolované osoby") při kontrole prováděné:

- a) z vlastního podnětu kontrolních orgánů,
- b) na základě dožadání zvláštními zákony k tomu oprávněných státních orgánů, 2)
- c) v dalších případech, pokud tak stanoví zvláštní zákon.

(2) Podle tohoto kontrolního řádu postupují kontrolní orgány uvedené v § 2 tohoto zákona jen v těch případech, kdy zvláštní zákon nestanoví jiný postup.

§ 9

Osoby pověřené výkonem kontrolní činnosti

Kontrolní činnost vykonávají pracovníci kontrolních orgánů (dále jen "kontrolní pracovníci") na základě písemného pověření těchto orgánů.

§ 10

Vyloučení kontrolních pracovníků

(1) Kontrolu nesmějí provádět ti kontrolní pracovníci, u nichž se zřetelem na jejich vztah ke kontrolovaným osobám nebo k předmětu kontroly jsou důvodné pochybnosti o jejich nepodjatosti.

(2) Kontrolní pracovník je povinen bezprostředně po tom, co se dozví o skutečnostech nasvědčujících jeho podjatosti, oznámit to svému nadřízenému.

(3) Kontrolované osoby oznámí kontrolnímu orgánu skutečnosti nasvědčující podjatosti kontrolního pracovníka, jakmile se o těchto skutečnostech dozví.

(4) O podjatosti kontrolního pracovníka rozhodne vedoucí kontrolního orgánu nebo jím pověřený pracovník (dále jen "vedoucí kontrolního orgánu") bez zbytečného odkladu.

(5) Do rozhodnutí o podjatosti činí kontrolní pracovník pouze úkony, které nesnesou odkladu.

(6) Proti rozhodnutí vedoucího kontrolního orgánu o podjatosti nelze podat samostatné odvolání.

Práva a povinnosti kontrolních pracovníků a kontrolovaných osob

§ 11

Kontrolní pracovníci jsou při provádění kontroly oprávněni:

- a) vstupovat do objektů, zařízení a provozů, na pozemky a do jiných prostor kontrolovaných osob, pokud souvisí s předmětem kontroly; nedotknutelnost obydlí je zaručena, 3)
- b) požadovat na kontrolovaných osobách, aby ve stanovených lhůtách předložily originální doklady a další písemnosti, záznamy dat na paměťových médiích prostředků výpočetní techniky, jejich výpisy a zdrojové kódy programů, vzorky výrobků nebo jiného zboží (dále jen "doklady"),
- c) seznamovat se s utajovanými informacemi, prokáží-li se osvědčením pro příslušný stupeň utajení těchto informací, vydaným podle zvláštního právního předpisu 4),
- d) požadovat na kontrolovaných osobách poskytnutí pravdivých a úplných informací o zjišťovaných a souvisejících skutečnostech,

e) zajišťovat v odůvodněných případech doklady; jejich převzetí musí kontrolované osobě písemně potvrdit a ponechat jí kopie převzatých dokladů,

f) požadovat, aby kontrolované osoby podaly ve stanovené lhůtě písemnou zprávu o odstranění zjištěných nedostatků,

g) v případech stanovených tímto zákonem ukládat pořádkové pokuty,

h) používat telekomunikační zařízení kontrolovaných osob v případech, kdy je jejich použití nezbytné pro zabezpečení kontroly.

§ 12

(1) Povinností kontrolních pracovníků je zjistit při kontrole skutečný stav věci. Kontrolní zjištění jsou kontrolní pracovníci povinni prokázat doklady.

(2) Kontrolní pracovníci jsou dále povinni:

a) oznámit kontrolované osobě zahájení kontroly a předložit pověření k provedení kontroly,

b) šetřit práva a právem chráněné zájmy kontrolovaných osob,

c) předat neprodleně převzaté doklady kontrolované osobě, pominou-li důvody jejich převzetí,

d) zajistit řádnou ochranu odebraných originálních dokladů proti jejich ztrátě, zničení, poškození nebo zneužití,

e) pořizovat o výsledcích kontroly protokol,

f) zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděli při výkonu kontroly a nezneužít znalosti těchto skutečností.

§ 13

Kontrolní pracovníky může zbavit povinnosti mlčenlivosti ten, v jehož zájmu tuto povinnost mají, nebo ve veřejném zájmu vedoucí kontrolního orgánu. Tímto ustanovením není dotčena povinnost oznamovat určité skutečnosti orgánům příslušným podle zvláštních předpisů. 5)

§ 14

(1) Kontrolované osoby jsou povinny vytvořit základní podmínky k provedení kontroly, zejména jsou povinny poskytnout součinnost odpovídající oprávněním kontrolních pracovníků uvedeným v § 11 písm. a) až f) a h) tohoto zákona. Fyzické osoby nemají povinnost podle § 11 písm. d) tohoto zákona v případech, kdyby jejím splněním způsobily nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým. 6)

(2) Kontrolované osoby jsou povinny v nezbytném rozsahu odpovídajícím povaze jejich činnosti a technickému vybavení poskytnout materiální a technické zabezpečení pro výkon kontroly.

Protokol

§ 15

(1) O kontrolním zjištění se pořizuje protokol, který obsahuje zejména popis zjištěných skutečností s uvedením nedostatků a označení ustanovení právních předpisů, které byly porušeny.

(2) V protokole se uvádí označení kontrolního orgánu a kontrolních pracovníků na kontrole zúčastněných, označení kontrolované osoby, místo a čas provedení kontroly, předmět kontroly, kontrolní zjištění, označení dokladů a ostatních materiálů, o které se kontrolní zjištění opírá. Protokol podepisují kontrolní pracovníci, kteří se kontroly zúčastnili.

§ 16

(1) Povinností kontrolních pracovníků je seznámit kontrolované osoby s obsahem protokolu a předat jim stejnopis protokolu.

(2) Seznámení s protokolem a jeho převzetí potvrzují kontrolované osoby podpisem protokolu.

(3) Odmítne-li kontrolovaná osoba seznámit se s kontrolním zjištěním nebo toto seznámení potvrdit, vyznačí se tyto skutečnosti v protokolu.

§ 17

Proti protokolu může kontrolovaná osoba podat písemné a zdůvodněné námitky, a to ve lhůtě pěti dnů ode dne seznámení s protokolem, nestanoví-li kontrolní pracovník lhůtu delší.

§ 18

Řízení o námitkách kontrolovaných osob

- (1) O námitkách rozhoduje vedoucí kontrolního orgánu, nestanoví-li zákon jinak.
- (2) Kontrolní pracovník může o námitkách sám rozhodnout, jestliže jim v plném rozsahu vyhoví, jinak předloží námitky do sedmi dnů od jejich doručení vedoucímu kontrolního orgánu.
- (3) Proti rozhodnutí o námitkách není opravný prostředek přípustný.
- (4) Jestliže je do tří měsíců od doručení námitek zahájeno s kontrolovanou osobou správní řízení o uložení sankce nebo opatření v přímé souvislosti se skutečností obsaženou v protokolu, může kontrolní pracovník nebo vedoucí kontrolního orgánu namísto postupu podle odstavce 1 nebo 2 rozhodnout, že se námitky vyřídí v rámci tohoto správního řízení; je-li ke správnímu řízení příslušný jiný správní orgán než kontrolní orgán, může kontrolní pracovník nebo vedoucí kontrolního orgánu rozhodnout o tom, že se námitky předávají tomuto správnímu orgánu. Jestliže je však správní řízení zahájeno v přímé souvislosti s pouze některými skutečnostmi obsaženými v protokolu, které lze od ostatních skutečností obsažených v protokolu oddělit, postupuje se podle věty první pouze ohledně námitek, které se týkají skutečností, k nimž je správní řízení zahájeno. Proti těmto rozhodnutím není opravný prostředek přípustný.
- (5) Je-li rozhodnuto podle odstavce 4, správní orgán se s námitkami vypořádá v odůvodnění rozhodnutí.

§ 19

Pořádková pokuta

- (1) Fyzické osobě, která způsobila, že kontrolovaná osoba nesplnila povinnost podle § 14 tohoto zákona, může kontrolní orgán uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč.
- (2) Pořádkovou pokutu lze uložit i opakovaně, nebyla-li povinnost splněna ani ve lhůtě nově stanovené kontrolními pracovníky. Úhrn takto uložených pořádkových pokut nesmí přesáhnout částku 200 000 Kč.
- (3) Pořádkové pokuty lze uložit do jednoho roku ode dne kdy kontrolní orgán nesplnění povinnosti zjistil.
- (4) Pořádkové pokuty jsou příjmem státního rozpočtu České republiky. Pořádkové pokuty, které jako kontrolní orgán uložila obec, jsou příjmem obce.
- (5) Pořádkové pokuty vybírá orgán, který je uložil; vymáhá je územní celní úřad podle zvláštního právního předpisu 8).

§ 20

Náklady kontroly

- (1) Náklady vzniklé v souvislosti s prováděním kontroly kontrolnímu orgánu nese tento orgán.
- (2) Náklady vzniklé v souvislosti s prováděním kontroly kontrolovaným osobám nesou tyto osoby s výjimkou nákladů vzniklých v souvislosti s uplatněním oprávnění podle ustanovení § 11 písm. h) tohoto zákona. Tyto náklady hradí stát. Za škodu vzniklou kontrolovaným osobám v souvislosti s prováděním kontroly odpovídá stát; této odpovědnosti se nemůže zprostit.
- (3) Nárok na náhradu nákladů nebo škody podle odstavce 2 je nutno uplatnit u kontrolního orgánu nejpozději do šesti měsíců ode dne, kdy vznikly, jinak nárok zaniká.

Společná ustanovení

§ 21

Provádí-li u téže kontrolované osoby kontrolní činnost současně více kontrolních orgánů,

jsou tyto orgány povinny vzájemně spolupracovat a postupovat tak, aby co nejvíce šetřily práva a právem chráněné zájmy kontrolovaných osob.

§ 22

Kontrolní orgány předávají své zjištění o nedostatcích příslušným orgánům, které ve své působnosti činí opatření k nápravě zjištěného stavu.

§ 23

Kontrolní orgány poskytují ústředním orgánům státní správy České republiky na požádání výsledky své kontroly. Na pracovníky těchto orgánů se v tom případě vztahují přiměřeně ustanovení § 12 odst. 2 písm. f) a § 13 tohoto zákona; zbavit povinnosti mlčenlivosti je může též vedoucí příslušného ústředního orgánu státní správy.

§ 24

Kontrolní orgány oznamují orgánům činným v trestním řízení podezření z trestné činnosti zjištěné v průběhu kontroly. 5)

§ 25

Pokud kontrolní orgány v souvislosti s výkonem kontroly zjistí potřebu změnit, popřípadě zrušit platné právní předpisy, učiní k tomu podnět u příslušných státních orgánů.

§ 26

Pro řízení podle tohoto zákona platí, s výjimkou § 18 tohoto zákona, správní řád. 7)

ČÁST ČTVRTÁ

Ustanovení závěrečná

§ 27

Kontroly započaté před účinností tohoto zákona budou dokončeny podle předpisů platných v době zahájení kontroly, bylo-li již zahájeno řízení o vysvětlivkách.

§ 28

Zrušují se:

1. zákon České národní rady č. 116/1971 Sb., o výborech a komisích lidové kontroly,
2. nařízení vlády České socialistické republiky č. 24/1973 Sb., o závodních komisích lidové kontroly.

§ 29

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1992.

Burešová v.r.

Pithart v.r.

Vybraná ustanovení novel

Čl. XXVI zákona č. 501/2004 Sb.

Přechodné ustanovení k čl. XXV

O námitkách proti protokolu podaných před účinností tohoto zákona se rozhodne podle dosavadních právních předpisů.

1) Např. zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů.

- 2) Např. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 60/1965 Sb., o prokuratuře, ve znění pozdějších předpisů.
- 3) Čl. 12 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod (ústavní zákon č. 23/1991 Sb.).
- 4) Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.
- 5) Např. § 8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- 6) § 116 občanského zákoníku.
- 7) Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).
- 8) Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.